

Egen Gündüz
Letacnottx
egol5@sahoo.fr

HAYALLERDEKİ AFRİKA

Aşağı Omo Vadisi

Bir vakitler bu topraklar, 'kölelerin ülkesi' anlamına gelen 'Habesistan' ismiyle anılıyordu. Oysa enteresandır; Etiyopya hiçbir zaman kolonileştirilmemişti. Ve bu sayede Omo Vadisi kabileleri nesiller boyunca dış dünyaya kapalı kalabildi. Yüzyıllar öncesinin Etiyopya'sı bugün hâlâ Omo'da yaşıyor.

ÇARPICI MURŞİLER
Mago Milli Parkı'nda Murşiler... Dudaktaki tabaka büyüdükçe, kadın daha güzel kabul ediliyor.

OMO NEHİRİ'NİN HAYAT VERDİĞİ VADİDE, DIŞ DÜNYAYA KAPALI KALMIŞ KABİLELER YAŞIYOR.

Eskilerin deyişle; nevi şahsına münhasır Etiyopya'da yaşadığım dört yıl boyunca ülkenin dört bucağını gezme fırsatı buldum. Gördüklerim arasında en unutulmazı, Afrika'nın bozulmamış yerlerinden Omo Vadisi'ydi. Yüksek dağlardan doğan ve kilometrelerce uzayan Omo Nehri'nin hayat verdiği bu vadide, nesiller boyunca dış dünyaya kapalı kalmış kabileler yaşıyor. Dağlar ve uçsuz bucaksız savanların yanı sıra Etiyopya'nın sömürgeleştirilmemiş tek Afrika ülkesi olması, bu kapalı dünyanın korunmasına yardımcı olmuş. Kabileler, pek çok toplumu paramparça eden çatışmalardan uzak kalabilmişler. Bugün nüfusları yaklaşık 200 bin olan 20 civarında kabilenin çoğu animist. Yani doğanın ve doğa güçlerinin bir ruhu olduğuna inanıyorlar. Ayrıca Semitik, Kuşitik, Omotik, Nilo-

tik dillerini konuşuyorlar. 83 ayrı dilin konuşulduğu ülkede, resmi dil 2 bin yıllık Ge'ez alfabesi ile yazılan Amharca.

YOKSUL BAŞKENT

Omo için başlangıç noktamız, Amharca'da 'yeni çiçek' anlamına gelen başkent Addis Ababa. Sokaklarda göze ilk çarpan, mutlak bir yoksulluk. Araçların harap halleri, üstü başı paramparça, hatta çıplak, arabaların arasında dilenen, kaldırımlarda yatan, yerdeki zifosa çömelmiş yakanan halkın yoksulluğu size başka bir dünyada olduğunu anlatıyor. Ana caddelerdeki kaldırımlar geceleri evsizlerin yuvası. Karton altına serip,

üstüne battaniyeyi örten, o geceki evini inşa etmiş oluyor.

Dünya fakirlik listesinde bir dönem başı çeken Etiyopya, burada yaşadığımız süre zarfında dünyanın ekonomisi en hızlı büyüyen ülkelere dönüşü. Cibuti ile Addis'i bağlayacak tren yolu inşaatı başladı. Şehir içi yollar tamir edildi, otoban ve tramvay hizmete girdi.

BİR BEATLES ŞARKISI VE İSKELET 'LUCY'

Omo'dan önce Addis'te geçirecek vaktiniz varsa, 3 bin 200 metre

YOKSUL ŞEHİR, ZENGİN TARİH

1. Başkentte hayvan pazarı
2. 3 milyon yaşındaki 'Lucy'
3. Danakil Çöküntüsü
4. Kutsal Üçleme Katedrali
5. 'Lucy'nin bulunduğu yer

rakımdaki Entoto Tepesi'nde II. Menelik'in sarayını ve müzeyi görmelisiniz. Ve tabii bir de, Ulusal Müze'nin nadide parçası, meşhur replika 'Lucy' iskeletini... Türkiye'nin güneyindeki Amik Ovası'ndan başlayıp, Kızıldeniz boyunca yol alarak Afrika'nın doğusundan Mozambik'in ortalarına uzanan, yaklaşık 6 bin 400 kilometre uzunluğundaki Büyük Rift/Yarık Vadisi'nin Etiyopya sınırları içinde yer alan Danakil Çöküntüsü'nde (ki "dünyanın en acımasız yeri" denir), 1974

yılında 3.18 milyon yaşındaki bir hominid bulundu. Bu esnada fonda The Beatles'in 'Lucy in the Sky with Diamonds' parçası çalıyordu. Bu sebeple, hominid'in adı 'Lucy' kaldı. Son olarak Kutsal Üçleme Katedrali ve Etnografya Müzesi'ni de anıp, hazırsanız Omo'ya doğru yola çıkalım. Seyahat hayli zorlu, çünkü burası turizm yönünden bakır bir bölge. Yola çıkarken, lüks aramak gerektiğini ve bir rehber ihtiyacınız olduğunu bilmelisiniz!

Nasıl gidilir?

THY'nin İstanbul'dan Addis Ababa'ya her gün direkt uçuşları bulunuyor. Uçuş yaklaşık 5 saat 20 dakika sürüyor.

Yemek-içmek sorun mu?

Ağız kapalı şişe suyu için. Dişlerinizi iyi su ile fırçalayın. Pişmiş yemekleri tercih edin. Meyveleri kabuklarını soyarak yiyin.

Nerede kalınır?

Başkentte Hilton'dan Sheraton'a pek çok beş yıldızlı otel zinciri bulabilirsiniz. Omo Vadisi'nde ise tur şirketinin belirlediği lodge'larda kaldık.

Ne yenir?

Tür boyunca, akşam yemekleri konaklanan otellerde, öğle yemekleri ise genellikle yol üzerindeki minik restoranlarda yeniyor. Seçeneklerden ilki, Etiyopya'nın geleneksel yemeği injera ile baharatlı sebze ve et yemekleri. Görüntü olarak Avrupalıların krebinde andıran, sadece Etiyopya'da yetişen teff isimli bir tahıldan üretilen injera, kekremsi tadı ile baharatlı yemeklerle birleşince ağızda hoş bir lezzet bırakıyor. Toprak güveçte servis edilen, bizim sac kavurmaya benzeyen tibs'i, acı seviyorsanız awaze sosuyla yemenizi tavsiye ederim. Menüde günün çorbası, makarna çeşitleri, ızgara et ve patates kızarması da var.

ETİYOPYA RENKLERİ

1. Chamo Gölü'nde Nil timsahı ve gamsız pelikanlar
2. Mezar taşı 'waga'lar
3. Konsolu bir genç kadın
4. Arba Minch merkezi

1

3

2

1. Gün: Addis'den Arba Minch'e KARASABAN VE TUKULLAR

Sabah erkenden, şoförümüz Ephrem ile tur firmasının 4x4 aracıyla yola çıkıyoruz. Kabile ziyaretlerinde fotoğraf çekmek parayla olduğu için birr'leri rehberimize teslim ediyor ve tur boyunca pazarlığı da, ödemeyi de ona bırakıyoruz. Başkentten yoğun sabah trafiğinden sıyrılır sıyrılmaz, sağlıklı sollar ve aralarına serpiştirilmiş ağaç dallarından yapılmış, saz çatılı tukullara (kulübe) bakarak ilerliyoruz. Tarlalarda hâlâ eski yöntem, karasaban kullanılıyor.

Yol kenarında erkekler aylak aylak otururken, kadınlar sırtlarına ya da eşeklerine yükledikleri su bidonları ve odun yığınlarıyla kilometrelerce yürüyorlar. Otomobillere pek alışık olmadıkları için yolların ortasından yürüyor; biz de bu kalabalığın arasından kağnı hızıyla, sürekli kornaya

basarak ilerliyoruz. Yol boyunca bize Afrika akasyaları eşlik ediyor. Arba Minch yakınlarında, tukullarının dış ve iç duvarları naif desenlerle boyalı Halaba köyünde duraklıyoruz. Kulübelere bu desenleri çizen köyün en yaşlı dedesi ölünce, bu zanaatı sürdürecekt kimse kalmamış geriye. Bölgede aileler çocuklarını okula göndermiyorlar genellikle. Kız çocukları su taşıma işinde annelerine, erkek çocukları da hayvan gütmeye babalarına yardım ediyor. Addis-Arba Minch arasındaki 446 kilometreyi 11 saatte kat ediyoruz.

2. Gün: Arba Minch'den Jinka'ya TİMSAHLI GÖLDE TEKNE GEZİSİ VE KONSOLULAR

Arba Minch yakınlarında, timsahlar, su aygırları, pelikanlar ve leyleğe benzer murabıt kuşlarının yaşadığı Chamo Gölü'nde tekne gezintisine çıkıyoruz. Kıyıdaki Nil

KONSO'DA, YENİ DOĞUM YAPAN KADINLARIN EŞLERİ ÜÇ SENELİĞİNE EVDEN AYRILIP HALK EVİNE SİGİNİYOR.

timsahlarının boyu yaklaşık 5 metre. Kavgaya tutuşan su aygırlarının siniri uzaktan bile hissediliyor. Ve onların hemen ötesinde, papirüs kayığında avlanan balıkçı hiç de durumdan tedirgin gibi görünmüyor! Gölden sonra adresimiz, evlerinin damları ve kadınların damlara öykünen iki katlı etekleriyle ünlü Konso şehri. Şehrin tepelerine uzanan taştan merdiven setlerde tarım yapılıyor. Yol kenarındaki çocuklar bizi Konso dansıyla karşıyor. Şehir merkezinde kurulan renkli ve hareketli pazardan, kenarlarına sutaşı geçilmiş Konso eteği satın alıyorum. Etiyopya hükümetine bağlı dokuz geleneksel Konso kralı, bölgesinde kendi kurallarını uyguluyor. Konso'daki 41 köyden 12'si özgün kültürü nedeniyle 2011'de UNESCO Dünya Miras

Listesi'ne dahil edilmiş. Biz, bu köylerden Gamole'yi ziyaret ediyoruz.

NÜFUS ARTIŞINA 'KESİN' ÇÖZÜM!

Konsoluların toplam nüfusu yaklaşık 300 bin civarında ve hızla artıyor. Nüfusu kontrol altına almak için, yeni doğum yapan kadınların eşleri üç seneliğine evden ayrılıp köyün girişindeki halk evine sığınıyor. Barada ölene saygı büyük: Konsoluların tahtadan oydukları waga isimli mezar taşları tam bir sanat eseri!

Köy meydanında, 18 seneye denk gelen

her jenerasyon için kalın kütükler dikilmiş. Yaklaşık 80 kilogram ağırlığındaki bir taşın genç erkek tarafından kaldırılarak omuz hizasından geriye atılması, o gencin evliliğe hazır olduğu anlamına geliyor.

Geceyi geçirmek üzere Jinka'ya doğru ilerlerken yolumuzun üzerindeki, bu bölgeye yakın yaşam süren Ari, Bana ve Hamar insanların sosyalleşme mekânı, rengârenk Key Afer Pazarı'na uğruyoruz.

4